

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ 01 ” 09 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки – 6. 030102 «Психологія».

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2014 – 2015 навчальний рік

Робоча програма «Історія психології» для студентів за напрямом підготовки 6.030102 «Психологія»

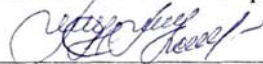
Розробники: О.П. Коханова, старший викладач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології Інституту людини, кандидат психологічних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної психології.

Протокол від “29” серпня 2014 року № 1

Завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології
 (О. П. Сергєєнкова)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини П.А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета курсу – засвоєння знань з історії виникнення та розвитку психологічної науки, основних тенденцій та концепцій наукової думки від найдавніших часів до наших днів.

Завдання курсу:

- аналіз історичних коренів наукових знань для адекватного осмислення системи ідей та категорій, що утворюють сучасний план психологічної науки;
- опанування навичками аналізу психологічних концепцій, навичками ведення дискусій, напрацювання свого погляду на наукові проблеми;
- сприяння більш осмисленому і ґрунтовному опануванню сукупності курсів за фахом.

Внаслідок опрацювання змісту навчальної дисципліни «Історія психології» студенти повинні **знати:**

- предмет історії психології, її завдання та принципи;
- закономірності розвитку предмета психології;
- основні етапи становлення та розвитку психологічних знань;
- основні персоналії, їх досягнення, ідеї засновників напрямків і шкіл світової психології;
- ключові положення основних психологічних теорій;
- методи та основні підходи до засвоєння психологічного знання;
- тенденції розвитку наукових психологічних знань за кордоном та в Україні.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

- визначати передумови, впливи, взаємозв'язки тих чи інших ідей, теорій;
- простежити історію розвитку ідей та психологічних шкіл;
- ідентифікувати тексти, точки зору корифеїв психології;
- визначати тенденції розвитку тих чи інших ідей та поглядів;
- моделювати зміст певних психологічних понять (відповідно до епохи, школи, автора);
- об'єктивно сприймати та оцінювати погляди різних авторів на розуміння психологічних проблем.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 180 год., із них 28 год. – лекції, 28 год. – семінарські заняття, 8 год. – індивідуальна робота, 108 год. – самостійна робота, 8 год. – модульний контроль.

Вивчення бакалаврами навчальної дисципліни «Історія психології» завершується складанням екзамену.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <i>0301 «Соціально-політичні науки»</i>	Нормативна
	Напрямок підготовки: <i>6.030102 «Психологія»</i>	
Модулів – 4		Рік підготовки
Змістових модулів – 5		3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 1		Семестр
Загальна кількість годин – 180		5-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	28 год.
		Практичні, семінарські
		28 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		108 год.
		Індивідуальні завдання
		8 год.
		Вид контролю: екзамен

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Змістовий модуль I.								
Історія психології як галузь психологічної науки.								
Психологія стародавнього світу, епох Середньовіччя та Відродження								
1	Вступ до історії психології. Місце і значення історії психології у системі наукового знання	2	2	2				
2	Психологія античності	16	4	2		2	12	
3	Психологія стародавнього Сходу	2					2	
4	Психологія в епоху Середньовіччя та Відродження	2	2	2				
5	Розвиток психології в Середньовічній Європі та арабомовному світі	16	4			2	12	2
	Разом	38	12	6		4	24	2
Змістовий модуль II.								
Психологічна думка Нового часу та епохи Просвітництва								
6	Розвиток психології в XVII столітті	2	2	2				
7	Психологічні ідеї епохи Просвітництва	4	4	2		2		
8	Зародження та розвиток асоціативної психології	2	2			2		
9	Розвиток психології в XIX столітті	4	4	2		2		
10	Розвиток психології на межі XIX-XX століть	22	8	2		4	2	12
	Разом	34	20	8		10	2	12
Змістовий модуль III.								
Зародження та становлення світових психологічних шкіл у XIX – XX ст.								
11	Психоаналіз, аналітична та індивідуальна психологія	4	4	2		2		
12	Біхевіоризм і гештальтпсихологія	4	4	2		2		
13	Гуманістична психологія	16	4	2			12	2
	Разом	24	12	6		4	12	2

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль IV. Еволюція основних шкіл та напрямків психології у середині XX ст.									
14.	Неопсихоаналіз	6	4	2		2	2		
15.	Необіхевіоризм	2	2			2			
16.	Когнітивна психологія	14	2	2				12	
	<i>Разом</i>	22	8	4		4	2	12	
Змістовий модуль V. Розвиток психологічної думки в Росії та Україні									
17.	Розвиток радянської психології в XX ст.	6	4	2		2	2		
18.	Становлення психологічних знань в Україні	4	4	2		2			
19.	Тенденції розвитку зарубіжної та вітчизняної психології XXI ст.	16	4			2		12	2
	<i>Разом</i>	26	12	4		6	2	12	2
	<i>Підготовка до екзамену</i>							36	
	<i>Разом за навчальним планом</i>	180	64	28		28	8	108	8

III. Програма

Змістовий модуль I.

ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ ЯК ГАЛУЗЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ. ПСИХОЛОГІЯ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, ЕПОХ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА ВІДРОДЖЕННЯ

Лекція 1. Вступ до історії психології. Місце і значення історії психології у системі наукового знання

Історія психології як наука – особлива форма знань. Відмінності історії психології від історичної та історіографічної психології. Психологічне пізнання як діяльність. Місце і значення історії психології в системі наукового знання. Предмет історії психології, її завдання та функції. Методи історії психології. Фактори, що визначають розвиток психології як науки: логіка розвитку психологічних знань, соціальна ситуація розвитку науки, особистість вченого. Розвиток категоріального апарату психології. Принципи побудови історико-наукового знання. Етапи становлення психології. Взаємозв'язок історії психології з іншими науками.

Основні поняття теми: історія психології, етапи становлення психології, теоретичне та емпіричне знання, об'єкт пізнання і його предмет, предмет і завдання історії психології, пізнавальна функція, організаційно-наукова, рефлексивна, інтегративна, виховна, прогностична, функція стимулювання, історико-генетичний метод, історико-функціональний, біографічний метод, метод систематизації психологічних висловлювань, методи категоріального аналізу, душа, свідомість, поведінка.

Лекція 2. Психологія античності

Загальний нарис розвитку античної психологічної думки. Погляди вчених античності на природу психічного. Наука про душу. Вчення Аристотеля про психіку. Ідея розвитку як закон (Геракліт). Філософсько-психологічні погляди Демокріта, Гіппократа, Анаксагора, Сократа. Психологічні погляди Платона.

Основні поняття теми: душа, логос, психея, майевтика, моральність, рослинна душа, тваринна душа, розумна душа, апейрон, софісти, епікурейці, кініки, стоїки.

Семінар 1. Розвиток психології в класичний період епохи античності

Лекція 3. Психологія в епоху Середньовіччя та Відродження

Загальна характеристика психології в епоху Середньовіччя. Схоластика: генезис, розвиток і розпад. Розум і віра в Середньовіччі. Проблема душі й

розвитку особистості у П'єра Абеляра і Августина Аврелія. Теологія і психологія Фоми Аквінського. Роджер Бекон – ідея дослідного пізнання душі. Боротьба номіналізму і реалізму. «Бритва» Вільяма Оккама. Асоціативний експеримент Ібн-Сіни. Ібн-Рушд і його вчення про душу та її волю. Ібн-аль-Хайсам та його внесок у розвиток психології. Основні напрями розвитку антропологічних і психологічних ідей в культурі Відродження. Розвиток сенсуалістичних ідей в рамках натурфілософської думки Італії епохи Відродження: Б. Телезіо, Дж. Фракасторо. Психологічні погляди П. Помпанаці. Концепція людини Леонардо да Вінчі. Розвиток психологічної думки в Іспанії: Х. Уарте, Х.-Л. Вівес.

Основні поняття теми: детермінізм, номіналізм, реалізм, наука про свідомість, схоластика, волюнтаризм, аскетизм, теорія двох істин, асоціативний експеримент, експериментальний невроз, експериментальна психофізіологія емоційних станів, томізм, інтенція; гуманізм, відродження, ренесанс, гомеостаз, антропоцентризм.

Семінар 2. Розвиток психології в Європі та арабомовному світі в епоху Середньовіччя

Модульний контроль 1

Змістовий модуль II.

ПСИХОЛОГІЧНА ДУМКА НОВОГО ЧАСУ ТА ЕПОХИ ПРОСВІТНИЦТВА

Лекція 4. Розвиток психології в XVII столітті

Становлення психологічної думки Нового часу. Принципи психологічної думки XVII ст. Рене Декарт: рефлексії і «пристрасті душі». Бенедикт (Барух) Спіноза: Бог – Природа. Готфрід-Вільгельм Лейбніц: проблема несвідомого; Томас Гоббс: асоціація ідей. Джон Локк: два види досвіду. Вчення про рефлексії та сенсорно-асоціативні процеси. Природа психічного, її сутність та розвиток. Сенсорно-асоціативні процеси. Емпіризм і асоціатизм. Психологія здібностей. Розвиток вчення про нервово-психічні функції. Матеріалістична психологія Франції. Зародження матеріалістичного напрямку в російській психології. Прогресивні психологічні концепції в США. Зародження ідеї про культурно-історичні закони духовного життя людей.

Основні поняття теми: сенсуалізм і раціоналізм, дуалізм і матеріалізм, емпіризм, дуалізм, рефлекс, асоціація, рефлексія, несвідоме, вроджені ідеї, афект, мотив, механістичний підхід.

Лекція 5. Психологічні ідеї епохи Просвітництва

Загальна характеристика психології у XVIII ст. Зародження і розвиток

асоціативної психології в Англії (Дж. Берклі, Д. Юм, Д. Гартлі). Психологічні погляди французьких просвітників (Ж. Ламетрі, Е. Кондільяк, Д. Дідро, К.-А. Гельвецій, Ж.-Ж. Руссо, п. Кабаніс та ін.). Розвиток німецької психології (Х. Вольф, І. Кант)

Основні поняття теми: Просвітництво, асоціанізм, англійська асоціативна психологія, вчення про нервово-психічні функції, образ «людини-машини», потреби, матеріально-детермінована система, здібності, аперцепція, трансцендентальна аперцепція, «речі в собі», «явища», моральний імператив.

Семинар 4. Психологія епохи Просвітництва

Лекція 6. Розвиток психології в ХІХ ст.

Розвиток асоціативної психології в ХІХ ст. (І.-Ф. Гербарт, Дж. Мілль, Дж.-С. Мілль, Г. Спенсер). Наукові внески Г. Гельмгольца та Ф.-І. Галля на розвиток експериментальної психології. Наукова діяльність Е.-Г. Вебера та Г.-Т.Фехнера в рамках психофізики. Специфіка волюнтаристських поглядів В. Вундта. Розробка експериментального методу дослідження психіки. Експериментальне вивчення пам'яті Г. Еббінгаузом.

Основні поняття теми: асоціанізм, теорія статичної та динамічної уявлень, апперцепція, перцепція, несвідоме, активність уші, «ментальна фізика», «ментальна хімія», психофізика, психофізіологія, експериментальна психологія, волюнтаризм, френологія, закон Вебера-Фехнера, асоціативний зв'язок, апперцептивний зв'язок, фізіологічна психологія, крива забування.

Семинар 5. Зародження та розвиток асоціативної психології

Розвиток психології на межі ХІХ-ХХ століть

Психологічні школи кінця ХІХ-початку ХХ століть. Е. Тітченер та його структуралізм. О. Кюльпе як засновник Вюрцбурзької школи. Вивчення мислення в рамках діяльності Вюрцбурзької школи (К. Бюллер, О. Зельц та ін.). Функціоналізм та дослідження функцій психіки. Європейський функціоналізм та наукова діяльність Ф. Brentano, К. Штумпфа. Діяльність Чиказької та Колумбійської шкіл американського функціоналізму: У. Джемс, Дж. Дьюї, Р. Вудвортс. Основні напрями роботи французької психологічної школи: дослідження ролі культури та соціального середовища (Е. Дюркгейм, Л. Леві-Брюль, Г. Тард) та вивчення гіпнотичних явищ (Ж. Шарко, Т. Рібо, П. Жане). Психологія як гуманітарна наука в описовій психології (В. Дільтей, Е. Шпрангер).

Основні поняття теми: психологічна школа, структуралізм, екзистенційна психологія, функціоналізм, клінічний і крос-культурний методи, метод осягнення, установка, інтенція, емпатія, теорія емоцій, поле свідомості, співвідношення свідомого і несвідомого, гіпноз, свідомість, структура

свідомості, функції свідомості, описова психологія.

Семінар 6. Аналіз психологічних шкіл кінця XIX-початку XX століть

Семінар 7. Аналіз розвитку психології як науки від античності до кінця XIX ст.

Модульний контроль 2

Змістовий модуль III.

ЗАРОДЖЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ СВІТОВИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ШКІЛ У XIX – XX СТ.

Лекція 8. Психоаналіз З. Фрейда, аналітична психологія К.-Г. Юнга та індивідуальна психологія А. Адлера

Проблема «відкритої кризи» психології початку XX ст. як наслідок невідповідності теорії та методології науки накопиченим емпіричним даним та запитам практики. Механізми подолання кризи через появу альтернативних психологічних шкіл. Феномен фрейдизму як філософської школи. Психоаналіз як теоретична концепція та психотерапевтичний метод. Аналітична психологія К. Юнга. Ідеї про колективне несвідоме та архетипи як його прояви. Індивідуальна психологія А. Адлера: основні положення та принципи. Почуття неповноцінності та його компенсація. Соціальний інтерес і типи особистості. Порядок народження дитини та його вплив на стиль життя.

Основні поняття теми: «відкрита криза» психології, психодинамічний напрямок, фрейдизм, психоаналіз, несвідоме, підсвідомість, передсвідомість, лібідо, компоненти особистості – Воно, Я, Над Я, невроз, захисні механізми, катарсис, сублимація, колективне несвідоме, самість, архетипи, індивідуація, аналітична психологія, індивідуальна психологія, екстраверсія, інтроверсія, почуття неповноцінності, прагнення до переваги, компенсація, надкомпенсація, стиль життя, соціальний інтерес.

Семінар 8. Основні теорії глибинної психології

Лекція 9. Біхевіоризм і гештальтпсихологія

Проблема співвідношення біологічного та соціального факторів особистості. Парадигма наукового вивчення психіки в тлумаченні біхевіоризму. Ортодоксальний біхевіоризм Дж. Уотсона про поведінку як об'єктивний показник психіки. Типова схема поведінки людини. Базові ідеї молярного біхевіоризму Е. Толмена. Зміст оперантного біхевіоризму Б. Скіннера. Проблема цілісного вивчення психіки людини в рамках гештальтпсихології.

Дослідження гештальтистів в рамках інтелектуальної діяльності людини (М. Вертгеймер, К. Коффка, В. Келлер). Тлумачення К. Левіним життєвого простору особистості та її психологічного поля.

Основні поняття теми: об'єктивне вивчення психіки, біхевіоризм, поведінка, стимул, підкріплення, реакція, молярна поведінка, іманентні детермінанти, здібності, пристосувальні акти, наuczіння, когнітивна карта, респондентний та оперантний типи формування реакцій, програмоване навчання; гештальт, ізоморфізм, інсайт, фі-феномен, стробоскопічний рух, фігура і тло, творча (продуктивна) задача, функціональне значення, квазіпотреба, ефект незавершеної дії, життєвий простір, психологічне поле, вольова і польова поведінка.

Семінар 9. Гештальтпсихологія

Лекція 10. Гуманістична психологія

Здорова особистість як предмет вивчення гуманістичної психології. Базові принципи гуманістичної психології. Погляди К. Гольдштейна, Г. Олпорта, Ш. Бюллер на природу та функціонування особистості. Ієрархія потреб людини за А. Маслоу. Дефіцитарна мотивація та мотивація росту. Самоактуалізація та особистості, що її презентують. Погляди К. Роджерса на природу особистості та розвиток Я-концепції. Сутність клієнт-центрованої психотерапії. Втілення ідей гуманістичної психології в практику сучасної освіти.

Основні поняття теми: гуманістична психологія, ієрархія потреб, самоактуалізація, самоактуалізована особистість, вершинне переживання, дефіцитарні та буттєві мотиви, мета цінності, особистісне становлення, безумовна та обумовлена позитивна увага, організмів оцінний процес, організація довіри, відкритість переживанню, конгруентність, повноцінно функціонуюча особистість, емпірична свобода, екзистенціальний образ життя.

Модульний контроль 3

Змістовий модуль IV.

ЕВОЛЮЦІЯ ОСНОВНИХ ШКІЛ ТА НАПРЯМКІВ ПСИХОЛОГІЇ У СЕРЕДИНІ ХХ СТ.

Лекція 11. Неопсихоаналіз

Модифікація і розвиток засад класичного психоаналізу К. Хорні, Г. Саллівеном, Е. Еріксоном, Е. Фроммом. Спроби подолання біологізму людини в соціокультурній теорії К. Хорні: поняття базальної тривоги, невротичної та здорової особистості. Новий погляд на психологію жінок. Его-теорія особистості. Е. Еріксон про епігенетичний принцип становлення

особистості. Психосоціальні стадії розвитку людини. Гуманістичний психоаналіз Е.Фромма. Суперечність прагнення до свободи та уникнення самотності та відчуженості. Позитивна свобода та механізми її досягнення. Характеристика п'яти соціальних типів характерів.

Основні поняття теми: неопсихоаналіз, базальна ворожість і тривога, невротична та здорова особистість, стратегії взаємодії з іншими людьми – на людей, від людей, проти людей, епігенетичний принцип розвитку, его-ідентичність, генеративність, стагнація, его-інтеграція, авторитаризм, деструктивність, конформність, позитивна свобода, соціальний тип характеру – рецептивний, експлуатуючий, накопичувальний, ринковий та продуктивний.

Семінар 10. Психоаналіз і неопсихоаналіз

Семінар 11. Біхевіоризм і необіхевіоризм

Лекція 12. Когнітивна психологія

Закономірності отримання та переробки людиною інформації у форматі когнітивної психології. Передумови виникнення та напрямки когнітивної психології. теорія уваги Д. Бродбента. Теорія перцептивних гіпотез Дж. Брунера. Сутність теорії особистісних конструктів Дж. Келлі. Л. Фестінгер про когнітивний дисонанс. Феномен каузальної атрибуції в полі зору американських психологів. Вплив когнітивної психології на розвиток інших наукових концепцій.

Основні поняття теми: когнітивна психологія, інтелект, комп'ютерна метафора, модель переробки інформації, когнітивний прототип, когнітивний сценарій, когнітивна схема, особистісний конструкт, когнітивна складність та простота, когнітивний дисонанс, консонанс, особистісний конструкт, перцептивна гіпотеза, каузальна атрибуція, фундаментальна помилка оцінки.

Змістовий модуль V.

РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДУМКИ В РОСІЇ ТА УКРАЇНІ

Лекція 13. Розвиток радянської психології в ХХ ст.

Проблема методології російської психологічної науки початку ХХ ст. Перебудова психології відповідно до запитів марксистсько-ленінської ідеології та запитів держави. Наукові досягнення В. М. Бехтерєва та К. М. Корнілова. Злет та занепад педології як відображення комплексного підходу до вивчення дитини. Основні тенденції розвитку психології та персоналії, що їх відображали. Розгляд М.Я. Басовим та П.П. Блонським поведінки як предмету вивчення психології. Теорія установки Д.М. Узнадзе. Внесок Л.С. Виготського у розвиток вітчизняної психології. Сутність культурно-

історичної концепції формування психіки людини. Розробка С.Л. Рубінштейном, О.М. Леонтьєвим, П.Я. Гальперінім теорії діяльності. Комплексний підхід до вивчення психіки людини в контексті наукового бачення Б.Г. Ананьєва. Альтернативи тлумачення особистості як ключового поняття психології в роботах К.А. Абульханової-Славської, А.Г. Асмолова, О.Б. Орлова, А.В. Петровського.

Основні поняття теми: педологія, реактологія, рефлексологія, діяльність, установка, культурно-історична теорія, інтеріоризація, екстеріоризація, вищі психічні функції, зона найближчого розвитку, значення, переживання, смисл, орієнтувальна діяльність, концепція поетапного формування розумових дій, людинознавство, індивід, особистість, індивідуальність.

Семінар 12. Розвиток радянської психології в ХХ ст.

Лекція 14. Становлення психологічних знань в Україні

Загальна характеристика філософсько-психологічної думки в Україні. Два погляди на розвиток психології: раціоналістично-космополітичний та традиційно-націоналістичний. Особливості психологічної думки в Україні. Головні постаті зародження психології України: Г.С. Сковорода, П.Д.Юркевич, І.О. Сікорський, В.В. Зеньківський. Діяльність українських вчених в рамках радянської психології. Роль Г.С.Костюка у розвитку психологічної думки в Україні. Становлення психології у роки незалежності. В.А. Роменець як фундатор сучасної української психології. Тенденції та персоналії української психологічної науки початку третього тисячоліття.

Основні поняття теми: раціоналістично-космополітичний та традиційно-націоналістичний підходи, самопізнання, сенс життя, буденна та філософська свідомість, принцип детермінізму, психічні суперечності, соціальна спадковість, вчинків напрям.

Семінар 13. Становлення української психологічної думки: основні персоналії

Семінар 14. Тенденції розвитку зарубіжної та вітчизняної психології ХХІ ст.

Модульний контроль 4.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Історія психології» для студентів III курсу напрямку 6.030102 «Психологія»

Разом: 180 год., лекції – 28 год., семінарські заняття – 28 год., індивідуальна робота – 4 год.,

самостійна робота – 72 год., модульний контроль – 8 год., семестровий контроль – 36 год.

Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль III
Назва модуля	Історія психології як галузь психологічної науки. Психологія стародавнього світу, епох Середньовіччя та Відродження	Психологічна думка Нового часу та епохи Просвітництва
Кількість бал/модуль	55 балів	89 балів
Теми лекцій (7 балів)	1. Вступ до історії психології. Місце і значення історії психології у системі наукового знання (1 бал) 2. Психологія античності (1 бал) 3. Психологія в епоху Середньовіччя та Відродження (1 бал)	4. Розвиток психології в XVII столітті (1 бал) 5. Психологічні ідеї епохи Просвітництва (1 бал) 6. Розвиток психології в XIX ст. (1 бал) 7. Розвиток психології на межі XIX-XX століть (1 бал)
Теми семінарських занять (77 балів)	1. Розвиток психології в класичний період епохи античності (11 балів) 2. Розвиток психології в середньовічній Європі та арабському світі (11 балів)	3. Психологія епохи Просвітництва (11 балів) 4. Зародження та розвиток асоціативної психології (11 балів) 5. Становлення експериментальної психології (11 балів) 6. Аналіз психологічних шкіл кінця XIX-початку XX століть (11 балів) 7. Аналіз розвитку психології як науки від античності до кінця XIX ст. (11 балів)
Індивідуальне навч.-дослідне завдання		
Самостійна робота (10 балів)	Укладання таблиці (або схеми) основних наукових досягнень та їх авторів від античності до кінця XIX ст. (10 балів)	
Види поточного контролю (50 балів)	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)
Вид підсумкового контролю	Екзамен (40 балів)	

Продовж. таблиці
Загальна сума балів: **323**
Коефіцієнт: **5,38**

Модулі	Змістовий модуль III	Змістовий модуль IV	Змістовий модуль V
Назва модуля	Зародження та становлення світових психологічних шкіл у XIX – XX ст.	Еволюція основних шкіл н напрямків психології у середині XX ст.	Розвиток психологічної думки в Росії та Україні
Кількість бал/модуль	55 балів	59 балів	65 балів
Теми лекцій (7 балів)	8. Психоданаліз З. Фрейда та аналітична психологія К.-Г. Юнга (1 бал) 9. Біхевіоризм і гештальтпсихологія (1 бал) 10. Гуманістична психологія (1 бал)	11. Неопсиходаналіз (1 бал) 12. Когнітивна психологія (1 бал)	13. Розвиток радянської психології в XX ст. (1 бал) 14. Становлення психологічних знань в Україні (1 бал)
Теми семінарських занять (77 балів)	8. Основні теорії глибинної психології (11 балів) 9. Цілісне вивчення психіки в рамках гештальтпсихології (11 балів)	10. Психоданаліз і неопсиходаналіз (11 балів) 11. Біхевіоризм і необіхевіоризм (11 балів)	12. Розвиток радянської психології у XX ст. (11 балів) 13. Становлення української психологічної думки: основні персоналії (11 балів) 14. Тенденції розвитку зарубіжної та вітчизняної психології XXI ст. (11 балів)
Індивідуал. навч.-дослід. завдання (30 балів)		Підготовка та захист спільного проекту «Життєвий і творчий шлях найвідоміших психологів минулого» – 30 балів	
Самостійна робота (15 балів)	Ознайомлення з першоджерелами представників психоданалізу, біхевіоризму, гештальтпсихології, гуманістичної психології (на вибір) – (5 балів)	Ознайомлення з першоджерелами представників неопсиходаналізу, необіхевіоризму, когнітивної психології (на вибір) – (5 балів)	Ознайомлення з першоджерелами представників радянської психології (на вибір) – (5 балів)
Види поточного контролю (50 балів)	Модульна контрольна робота 3 – 25 балів		Модульна контрольна робота 4 - 25 балів
Вид підсумкового контролю	Екзамен (40 балів)		

V. Плани семінарських занять

Змістовий модуль I

ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ ЯК ГАЛУЗЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ. ПСИХОЛОГІЯ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, ЕПОХ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА ВІДРОДЖЕННЯ

Семінар 1. Розвиток психології в епоху античності (2 год.)

1. Основи етапи розвитку античної психології.
2. Розвиток психології в класичний період епохи античності:
 - вчення Сократа про душу як джерело моральності людини,
 - дуалістична психологія Платона,
 - теорія пізнання Арістотеля.
3. Особливості психологічних знань в елліністичний період епохи античності (школи стоїків, скептиків, кініків, епікурейців).

Семінар 2. Розвиток психології в середньовічній Європі та арабомовному світі (2 год.)

1. Проблема достовірності пізнання душі в учінні Августина Блаженного.
2. Психологія життєвого шляху в «Історії моїх бідувань» П. Абеляра.
3. Дослід як джерело пізнання в працях Р. Бекона.
4. Філософський та лікарський досвід Ібн-Сіні (Авіценни).
5. Ібн-аль-Хайсам (Альгазен) та його внесок у розвиток психології.
6. Тлумачення душі та її волі в учінні Ібн-Рушда (Авероеса).

Змістовий модуль II

ПСИХОЛОГІЧНА ДУМКА НОВОГО ЧАСУ ТА ЕПОХИ ПРОСВІТНИЦТВА

Семінар 3. Психологія епохи Просвітництва (2 год.)

1. Загальна характеристика психології у XVIII ст.
2. Розвиток психологічної думки французьких просвітників: Ж. Ламетрі, Е. Кондільяка, Ш.Бонне, Д. Дідро, К.-А. Гельвеція, Ж.-Ж. Руссо, П. Кабаніса.
3. Розвиток німецької психології (Х. Вольф, І. Кант та ін.).
4. Розвиток психології в Англії.

Семінар 4. Зародження та розвиток асоціативної психології (2 год.)

1. Аналіз наукової концепції Дж. Берклі.
2. Наукові погляди Д. Юма на асоціативний принцип роботи свідомості.
3. Учіння Д. Гартлі про асоціації.

4. Наукові погляди І.-Ф. Гербарта і його «теорія статичної і динамічної уявлень».
5. «Ментальна механіка» Джеймса Мілля та «ментальна хімія» Дж.-С. Мілля і початок кризи асоціативної психології.
6. Зміст психологічних поглядів Г. Спенсера.

Семинар 5. Становлення експериментальної психології (2 год.)

1. Наукові внески Г. Гельмгольца та Ф.-І. Галля на розвиток експериментальної психології.
2. Наукова діяльність Е.-Г. Вебера та Г.-Т.Фехнера в рамках психофізики.
3. Специфіка волюнтаристських поглядів В. Вундта. Розробка експериментального методу дослідження психіки.
4. Експериментальне вивчення пам'яті Г.Еббінгаузом.

Семинар 6. Аналіз психологічних шкіл кінця ХІХ-початку ХХ ст. (2 год.)

1. Характеристика свідомості в структуралізмі.
2. Експериментальна діяльність представників Вюрцбурзької школи.
3. Вивчення функцій психіки представниками європейського та американського функціоналізму.
4. Описова психологія та її специфіка.
5. Розвиток французької психологічної думки в кінці ХІХ-початку ХХ ст.

Семинар-диспут 7. Аналіз розвитку психології як науки від античності до кінця ХІХ ст. (2 год.)

1. Аналіз основних етапів розвитку психології як науки від античності до кінця ХІХ ст.
2. Аналіз передумов зміни предмета психології та методів його вивчення.
3. Обговорення основних досягнень психології від античності до кінця ХІХ ст. та їх вплив на подальший розвиток психологічної науки.

Змістовий модуль ІІІ

ЗАРОДЖЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ СВІТОВИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ШКІЛ У ХІХ – ХХ СТ.

Семинар 8. Основні теорії глибинної психології (2 год.)

1. Передумови виникнення психоаналізу.
2. Сутність психоаналітичної теорії З. Фрейда.
3. Наукові погляди З. Фрейда на психічний розвиток особистості.
4. Основні теоретичні положення К.-Г. Юнга: поняття про інтроверсію та екстраверсію, психічні функції, структуру психіки та особистості.
5. Основні положення індивідуальної психології А. Адлера.
6. Почуття неповноцінності та його компенсація.

7. Соціальний інтерес і типи особистості.
8. Порядок народження дитини та його вплив на стиль життя.

Семінар 9. Цілісне вивчення психіки в рамках гештальтпсихології
(2 год.)

1. Сутність проблеми цілісності у психології. Основні теоретичні положення гештальтпсихології.
2. Дослідження творчого мислення в роботах М. Вертгеймера.
3. Наукові погляди В. Келлера та К. Коффки.
4. Розробка проблеми цілісності у школі К. Левіна.

Змістовий модуль IV

**ЕВОЛЮЦІЯ ОСНОВНИХ ШКІЛ ТА НАПРЯМКІВ ПСИХОЛОГІЇ
У СЕРЕДИНІ ХХ СТ.**

Семінар 10. Психоаналіз і неопсихоаналіз (2 год.)

1. Психоаналіз, його сутність, представники та основні положення.
2. Загальні положення неопсихоаналізу.
3. Соціокультурне вчення К. Хорні.
4. Гуманістична теорія Е. Фромма.
5. Епігенгетична теорія Е. Еріксона.

Семінар 11. Біхевіоризм і необіхевіоризм (2 год.)

1. Передумови виникнення біхевіоризму та його вплив на культуру суспільства.
2. Ідеї Дж. Уотсона щодо вивчення та тлумачення поведінки людини.
3. Зміст теорії оперантного біхевіоризму Б. Скіннера.
4. Відображення впливу внутрішніх психічних чинників поведінки людини в змісті необіхевіоризму.
5. Теорія соціального наочіння Дж. Роттера.
6. Сутність соціально-когнітивної теорії особистості А. Бандури.

Змістовий модуль V

РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДУМКИ В РОСІЇ ТА УКРАЇНІ

Семінар 12. Розвиток радянської психології в ХХ ст. (2 год.)

1. Загальні тенденції розвитку російської психології початку ХХ ст.
2. Вивчення поведінки як предмету психології (М. Я. Басов, П. П. Блонський).
3. Сутність теорії установки Д. М. Узнадзе.
4. Культурно-історична концепція Л. С. Виготського.
5. Розвиток радянської психології у другій половині ХХ ст. (С. Л.

Рубінштейн, О. М. Леонт'єв, Д. Б. Ельконін, П. Я. Гальперін та ін.).

**Семінар 13. Становлення української психологічної думки:
основні персоналії (2 год.)**

1. Філософія серця Г.С. Сковороди про зміст та природу психічного.
2. Внесок Г.С. Костюка у розвиток вітчизняної психології.
3. Постать і науковий світогляд В.А. Роменця в психології.
4. Зміст та тенденції розвитку сучасної вітчизняної психології (І.Д. Бех, О.Ф. Бондаренко, С.Д. Максименко, В.Г. Панок, В.В. Рибалка, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Чепелева).

**Семінар 14. Тенденції розвитку зарубіжної та вітчизняної психології
XXI ст. (2 год.)**

1. Ознаки та симптоми кризи сучасної психології.
2. Характеристика наукових поглядів класиків психології XX ст. щодо основних проблем психологічної науки на основних етапах її становлення.
3. Перспективи і тенденції розвитку психології XXI століття.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістові модулі I-II

Укласти таблицю (або схему) основних наукових досягнень та їх авторів від античності до кінця XIX ст. Таблиця (схема) обов'язково повинна мати назву, виокремлені етапи (з вказівкою хронологічних меж) розвитку психології, визначення основних тенденцій її розвитку і найголовніше – наукові досягнення вчених та їх значення для подальшого становлення психологічної науки.

Остаточний термін здачі самостійної роботи – семінар 7 **(15 балів)**.

Змістові модулі III-V

Впродовж V-го семестре навчального року необхідно ознайомитися з будь-якими першоджерелами (мінімум 2, можна більше) науковців, концепції яких вивчаються в курсі «Історія психології».

Остаточний термін здачі самостійної роботи – модульна робота 4 **(15 балів)**.

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Історія психології» – це вид навчально-дослідної роботи студента, яка містить зміст та аналіз результатів дослідницької діяльності, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Форма ІНДЗ: завершена практична дослідницька робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять та самостійної роботи студентів.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка охоплює тему (або декілька тем) навчального курсу.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів. Студент може набрати 30 балів (максимальну суму) за ІНДЗ.

На основі інформації лекцій, семінарських занять та внаслідок самостійного опрацювання наукової літератури впродовж 2-го півріччя навчального року студент виконує наукове дослідження щодо логічного компонування змісту певної психологічної школи чи концепції та здійснює його оформлення у вигляді комп'ютерної презентації.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-психологічне дослідження у вигляді комп'ютерної презентації: вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ (1)

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним
----------	----------------------------	--

		критерієм
1.	Зміст представленої інформації: науковість, достовірність, логічність, змістовність, наведення цікавих фактів та прикладів	10 балів
2.	Особливості виступу перед аудиторією: емоційність, виразність мовлення	5 бали
3.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення проекту	10 балів
4.	Наявність висновків щодо впливу даного психолога на подальший розвиток психологічної науки, обґрунтованість власної думки щодо цього	5 балів
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ
(науково-психологічного дослідження)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	19-24	Добре
Середній	13-18	Задовільно
Низький	0-12	Незадовільно

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Історія психології» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у табл. 8.1. і 8.2:

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій	14
2	Семінарські заняття	154
3	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
4	Самостійна робота	25
5	Модульні контрольні роботи	100
6	Загальна максимальна кількість поточних балів	323
7	Коефіцієнт	5,38
	Екзамен	40
Підсумковий рейтинговий бал		100

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності в європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	E, D
75 – 89	«добре»	C, B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною

шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» подано у таблиці 8.3:

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні та творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань комбінованого типу (тести, психологічні задачі, проблемні питання) після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Якість виконання самостійних та індивідуальних навчально-дослідних завдань перевіряється на семінарських заняттях або під час індивідуальної роботи зі студентами.

Кількість балів за роботу на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;

- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Критерії оцінювання відповідей студентів на екзамені

Кожен білет складається з двох теоретичних питань, кожне з яких оцінюється в 20 балів. Максимально можлива кількість балів за відповідь на екзамені – 40.

Критерії оцінювання відповідей студентів за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» подано у табл. 8.4.

Таблиця 8.4

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання теоретичного матеріалу, вміння вільно оперувати ними під час відповіді на запитання; за вияв креативності у розумінні й творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань з кожного питання білету. При цьому відповідь студента містить незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за поверхові знання з теоретичних питань, представлених у білеті, суттєві помилки під час відповіді.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого відзначається поверховістю, фрагментарністю, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для модульного контролю);
- ✓ збірка тестових завдань для РКР;
- ✓ курс дистанційного навчання:
- ✓ <http://e-learning.kubg.edu.ua/mod/assignment/view.php?id=37014>

X. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Історія психології – особлива галузь знання. Предмет і методи історії психології .
2. Етапи розвитку психології. Предмет психології на різних етапах її історичного розвитку.
3. Загальна характеристика психології в період античності.
4. Аналіз психологічних теорій античності (Геракліт, Демокріт, Гіппократ).
5. Аналіз провідних теорій античності Сократа, Платона, Арістотеля.
6. Психологічні погляди в епоху еллінізму: кініки, епікурійці, стоїки.
7. Психологічні ідеї середньовічної Європи.
8. Психологічні погляди Августина Аврелія, І. С. Еріугени, П. Абеляра.
9. Психологічні ідеї в пізньому Середньовіччі: Ф. Аквінський, Р. Бекон, У. Оккам.
10. Психологічна спадщина Ібн-аль-Хайсама, Ібн-Сіні, Ібн-Рушда.
11. Розвиток психології в епоху Відродження.
12. Дослідження здібностей та їх природи в науковій спадщині Х. Уарте.
13. Загальна характеристика психології в Новий час.
14. Раціоналістичні погляди Р. Декарта.
15. Психологічне вчення про людину як цілісну істоту Б.Спінози.
16. Психофізичний паралелізм. і проблема несвідомого в доктрині Г.-В. Лейбніца.
17. Сенсуалізм в концепції Дж. Локка.
18. Внесок Т. Гоббса в розвиток психологічного пізнання.
19. Ф. Бекон і завершення етапу розвитку науки про душу.
20. Психологічна спадщина Д. Дідро.
21. Сенсуалістична концепція Е. Кондільяка: основні ідеї та вплив на психологію.
22. Внесок К.-А. Гельвеція в розвиток психологічного знання.
23. Ж.-Ж. Руссо і його система психолого-педагогічних поглядів.
24. Розвиток німецької психології в працях Х. Вольфа, І. Канта.
25. Наукові ідеї Д. Берклі, Д. Юма.
26. Д. Гартлі як засновник асоціативної психології.
27. Й. Гербарт і його внесок у розвиток психологічної думки.
28. Внесок Г.Спенсера в розвиток асоціативної теорії та психології як науки.
29. Наукові погляди Г. Гельмгольца, Г. Т. Фехнера.
30. В. Вундт як засновник експериментальної психології.
31. Експериментальні дослідження пам'яті Г. Еббінгаузом.
32. Ідеї функціоналізму в наукових поглядах В. Джемса, Д. Дьюї та ін.
33. Зміст психологічних поглядів Ф. Brentano, К. Штумпфа як представників європейського функціоналізму.
34. Структурна психологія Е.Тітченера.
35. Дослідження мислення у Вюрцбурзькій школі.
36. Описова психологія В. Дільтея, Е. Шпрангера.
37. Розвиток французької психологічної школи на межі ХІХ-ХХ століть.
38. Розвиток галузей психології в ХІХ-ХХ столітті.

39. Загальні тенденції розвитку психології середини ХІХ – початку ХХ ст.
40. Загальнонаукова і соціокультурна ситуація виникнення методологічної кризи в психології кінця ХІХ – початку ХХ ст.
41. Психоаналіз: основні концепції та принципи.
42. Неофрейдизм: основні концепції та представники.
43. Базові ідеї аналітичної психології К. Юнга.
44. Сутність індивідуальної психології А. Адлера.
45. Біхевіоризм: історія формування і основні ідеї.
46. Необіхевіоризм: тенденції розвитку, представники.
47. Погляди К. Хорні на природу невротичної особистості.
48. Зміст епігенетичного принципу розвитку особистості за Е. Еріксоном.
49. Поняття зрілої особистості за Г. Олпортом.
50. Базові поняття когнітивної психології.
51. Основні ідеї гештальтпсихології.
52. Поняття квазі-потреби, життєвого простору та психологічного поля особистості за К. Левінім.
53. Сутність «гуманістичного психаналізу» Е Фромма.
54. Виникнення та основні принципи гуманістичної психології.
55. Сутність теорії потреб А. Маслоу.
56. Погляди К. Роджерса на природу особистості.
57. Основні ідеї логотерапії В. Франкла.
58. Тенденції розвитку сучасної світової психології.
59. Внесок Л.С. Виготського в становлення радянської психологічної науки.
60. Внесок С.Л. Рубінштейна в розробку методологічних проблем радянської психології.
61. Проблема розвитку психіки в тлумаченні О.М. Леонтьєва.
62. Зміст ідеї комплексного людинознавства Б.Г. Ананьєва.
63. Основні теоретичні підходи П.Я. Гальперіна.
64. Зародження психологічних знань в Україні. Психологічні ідеї Г.С. Сковороди.
65. Роль Г.С. Костюка у розвитку вітчизняної психології.
66. Становлення психології в Україні пострадянського періоду.
67. Внесок В.А. Роменця в розвиток історико-психологічної науки.
68. Психологічна думка в Україні на порозі ХХІ ст.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Данилюк І. В. Історія психології в Україні: Західні регіони (остання чверть 19 - перша половина 20 століття) / І. В. Данилюк. – К. : Либідь, 2002. – 152 с.
2. Жуков С. М., Жукова Т. В. Історія психології: Навчальний посібник. Видання друге, доповнене, виправлене та перероблене / С. М. Жуков, Т. В. Жукова. — К. : Кондор, 2009.-232 с.
3. История психологии. - 3-е изд. / Под ред. П. Я.Гальперина, А. Н. Ждан. – Екатеринбург : Деловая книга, 1999. – 480 с.
4. Марциновская Т. Д. История психологии : Учебник для студ. высш. учеб. заведений / Т. Д. Марцинковская. – 9- изд., стер. – М. : Изд. центр Академия, 2009. – 544 с.
5. Ярошевский М. Г. Краткий курс истории психологии : Учеб. пособ. / М. Г. Ярошевский. - М. : Международная педагогическая академия, 1995. – 144 с.

Додаткова

1. Бакланов К. В. Теории личности в психоанализе. Монография. М., Высшая школа социально-управленческого консалтинга, 2005
2. Видатні психологи: біографічний довідник / Упоряд. Т. Шаповал. – К. : Вид. дім «Шкіл. світ» : Вид. Л. Галіцина, 2005. – 120 с. – (Б-ка «Шкіл. світу»).
3. Дессуар М. Очерк истории психологии. - М. : АСТ, Мн. : Харвест, 2002. - 256 с.
4. Иващенко А. В. Теории личности в зарубежной психологии: Учеб. пособ. / А. В. Иващенко, Ж. П. Семинегга. – М. : Изд-во МНЭПУ, 2001. – 120 с.
5. История психологии. Конспект лекций / Кн. подгот. С. А. Векиловой. - СПб. : Сова. - 2005. - 156 с.
6. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О. М. Степанов. – К. : «Академвидав», 2006. – 424 с.
7. Роменець В. А. Історія психології епохи Просвітництва : Навч. посіб. / В. А. Роменець. – К., 1993.
8. Роменець В. А. Історія психології XIX - початку XX століття : Навч. посіб. / В. А. Роменець. – 1995.
9. Роменець В. А. Історія психології XX століття : Навч. посіб. / В. А. Роменець, І. П. Маноха. – К., 1998.
10. Соколова Е. Е. 13 диалогов о психологии - 4-е переработанное издание. - М. : Смысл. - 2003. - 687 с.
11. Сонин В. А. Классики мировой психологии: Биографический энциклопедический словарь / В. А. Сонин, Л. М. Шлионский. – СПб., 2001. – 288 с.
12. Степанов С. Популярная психологическая энциклопедия. – М. : Изд-во Эксмо, 2003. – 640 с.
13. Холл. К. Теория личности / К. Холл, Г. Линдсей; Пер. с англ. И. Б. Гриншпун. – М. : ЭКСМО-Пресс, 2000. – 592 с.
14. Хьелл Л. Теории личности / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – СПб. : Питер, 2002. – 608 с.

15. Шульц Д. П., Шульц С. Э. История современной психологии. / Под ред. А. Д. Наследова. - СПб. : Изд-во Евразия. - 2002. - 532 с.
16. Ярошевский М. Г. Краткий курс истории психологии: Учеб.пособие. / М. Г. Ярошевский. – М. : Международная педагогическая академия, 1995. – 144 с.
17. Ярошевский М. Г. История психологии. - 2-е изд. / М. Г. Ярошевский. – М. : Мысль, 1976. – 463 с.
18. Ярошевский М. Г., Петровский А. В. История и теория психологии / М. Г. Ярошевский, А. В. Петровский. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1996. – Т. 1. – 394 с.

